

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk

w sprawie ze skargi W. J.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...] z 10 grudnia 2025 r., sygn. I ACa 858/16,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 10 lutego 2026 r.,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Pismem z 17 grudnia 2025 r. W. J. (dalej: „Skarżący”) działając w imieniu własnym na podstawie art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c., w zw. z art. 424⁶ § 3 k.p.c., art. 87¹ § 1 k.p.c., art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 EKPC, zaskarżył postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] wydane w sprawie o sygn. akt I ACa 858/16 (dalej: „zaskarżone postanowienie”), odrzucające skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Skarżący zaskarżonemu postanowieniu zarzucił:

1. „Rażące naruszenie art. 87¹ § 1 k.p.c. w zw. z ustawą z dnia 22 listopada 2013 r., poprzez zaniechanie przekazania skargi ustanowionemu z mocy prawa obrońcy, który reprezentuje uczestnika do czasu ustania ustawowych przesłanek zagrożenia.

2. Rażąco naruszenie art. 424⁶ § 3 k.p.c., polegające na odrzuceniu skargi bez uprzedniego wezwania właściwego pełnomocnika do uzupełnienia braków formalnych, mimo że wezwanie to miało charakter obligatoryjny;
3. Naruszenie art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, poprzez pozbawienie uczestnika realnego i efektywnego prawa do sądu;
4. Naruszenie art. 2 Konstytucji RP, tj. zasady zaufania obywatela do państwa i prawa, poprzez arbitralne i przedwczesne odrzucenie środka zaskarżenia;
5. Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC, polegające na odmowie zapewnienia efektywnego dostępu do obrońcy na etapie środka zaskarżenia;
6. Rażąco naruszenie zasady proporcjonalności, przez zastosowanie najsurowszego środka procesowego (odrzucenie), z pominięciem wcześniejszego, obowiązkowego etapu - wezwania obrońcy do usunięcia braków formalnych”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1 k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje m.in. na postanowienie sądu drugiej lub pierwszej instancji odrzucające skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Jak wynika z art. 87¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. Ustanowiony w powołanym przepisie tzw. przymus adwokacko - radcowski dotyczy każdego postępowania przed Sądem Najwyższym i jego skutkiem jest odjęcie stronie zdolności do podejmowania czynności procesowych osobiście (zdolności postulacyjnej). Oznacza to, że czynności samej strony lub pełnomocnika niebędącego adwokatem lub radcą prawnym albo rzecznikiem patentowym są bezskuteczne (zob. postanowienie SN z 26 lutego 2025 r., III CZ 289/24).

Wyjątek od powyższej zasady wprowadzono w art. 87¹ § 2 k.p.c., gdzie przewidziano, że przepisu § 1 nie stosuje się w postępowaniu o zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie adwokata, radcy prawnego lub rzecznika patentowego oraz gdy stroną, jej organem, jej przedstawicielem ustawowym lub pełnomocnikiem jest sędzia, prokurator, notariusz albo profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych, a także gdy stroną, jej organem

lub jej przedstawicielem ustawowym jest adwokat, radca prawny lub radca Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, a w sprawach własności intelektualnej rzecznik patentowy.

W badanej sprawie Skarżący nie wykazał, że należy do kategorii osób wymienionych w art. 87¹ § 2 k.p.c., a zatem brak jest podstaw do uznania, że przysługuje jemu zdolność postulacyjna. Zażalenie sporządzone i podpisane przez stronę nie mającą zdolności postulacyjnej przed Sądem Najwyższym jest dotknięte brakiem formalnym nieusuwalnym, skutkującym odrzuceniem środka odwoławczego jako niedopuszczalnego, bez wzywania do uzupełniania tego braku i bez możliwości jego usunięcia przez pełnomocnika (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2025 r., III CZ 26/25).

Skutki niezachowania przymusu adwokacko-radcowskiego normowanego przez art. 87¹ § 1 k.p.c. reguluje ogólnie art. 130 § 5 k.p.c., a w odniesieniu do środków odwoławczych objętych tego rodzaju przymusem, w tym zażaleń do Sądu Najwyższego, obowiązują szczególne regulacje (art. 394¹ § 1 i 3 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 397 § 3 i art. 373 § 1 k.p.c.), przewidujące odrzucenie wniesionego osobiście przez stronę zażalenia jako niedopuszczalnego (zob. postanowienie Sadu Najwyższego z 29 lipca 2025 r., III CZ 112/25).

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji.

[a.ł.]